

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. MAYER OSZKÁR.**

V. Évfolyam.

Ujvidék, 1914. március 19. csütörtök

23. szám.

Ipari bíróságok.

A kereskedelmi kormány elkészítette az ipari bíraskodásról szóló törvény tervezetét, melyet most küldtek szét a törvényhatóságokhoz véleménynyilvánítás végett. Noha ez a kérdés csak az iparosokat és kereskedőket érdekli, mégis érvényesülését jelenti egy oly elvnek, amelynek elismerését igen sok oldalról, egyre több komoly érveléssel sürgetik.

A törvényjavaslat szerint ipari bíróságok fognak szerveztetni, melyek az ipari és kereskedelmi munkaadók és alkalmazottak között felmerülő vitás kérdésekben fognak dönteni.

Ezek a bíróságok nem jogi képzettségű férfiakból, hanem munkadókból és alkalmazottakból fognak állni. Még pedig annak az osztálynak munkaadóiból és alkalmazottáiból fognak a bírák kikerülni, melyeknek tagjai fölött ítélni fognak. Szóval a választott bíróságok s a szakembereknek ítéltetése van statálva, közigazgatási hatóságok és bíróságok ítéltetésével szemben, amely lehetett objektív és törvénytudáson alapuló, de döntéseit gyakran tette fogyatékossá a szakmákkal összefüggő dolgoknak hiányos ismerete s az azokban való tájékozatlanság.

Anélkül, hogy a magyar bíróságok objektivitásában vagy alaposágában való hit megrendült volna, észrevehető volt, hogy különösen a kereskedelemben és az iparban, mennyire keresik a módját annak, hogy bíróság helyett, statálvt választott bíróság döntson. A budapesti áru- és értéktőzsde választott bíróságának illetékességét annyira oly sokféle tőzsde köitették ki, hogy a budapesti tőzsde a maga védekezése céljából kikötötte, hogy csakis tőzsdei ügyekből folyó pörökben hajlandó ítélni. S részben ez a törekvés az oka a vidéki tőzsdék létesítése iránt indult mozgalomnak, melynek gerince szintén a választott bíróság lesz.

A választott bíróságok nemcsak a munkaadó és az alkalmazottak közötti vitás kérdésekben fog érvényesülni, hanem a közigazgatási ágak egyéb ágaiban is. Hogy csak egyet említsék: a

tisztaségtelen verseny ügyeiben, amelyeknek igazi elbírálása föltétlenül a hozzáértő zsűrit kívánja inkább, mint a közigazgatás embereinek döntését.

A miniszter nagy sulyt helyez arra, hogy az ezen javaslat alapján hozandó törvény lehetőleg a polgári perendattal egyidejűleg, vagy legalább is ezt követelő rövid időn belül hatályba léphessen. Az események mélyére néző objektív szemlézőnek jól esik megállapítani, hogy Harkányiban az ipar és kereskedelem, a gyakorlati élet hivatalos miniszterét kapta meg. —

Közigazgatási bizottsági ülés.

Ujvidék sz. kir. város közigazgatási bizottsága *dr. Demérovits Vladimír* kir. tanácsos, polgármester elnökle alatt f. hó 14-én ülést tartott, melyen jelen voltak: *Fodor Mihály* pénzügyigazgató, *Farragó János* tanfelügyelő, *Sztlankovits Szilárd* államépítészeti hivatali főnök, *Balku Gyula* gazdasági felügyelő, *dr. Konyovics György* kir. ügyész, az államhivatalnokok, *Orbán Ignác* műszaki tanácsos, *dr. Marczekovich Imre* főjegyző, *dr. Szabó Lajos* tiszti főügyész, *dr. Wagner Károly* th. főorvos, *Profuma Robert* tanácsnok és *Lákits János* aljegyző, tisztviselők, *Grossinger János*, *dr. Kassowitz Armin*, *dr. Gál Ödön*, *Molnár Hugó*, *Vilics Márk* és *dr. Mayer Oszkár* törvényhatósági bizottsági tagok.

Az ülésen az előadók tette meg szokásos havi jelentéseiket, melyek közül a tiszti főorvos alábbi jelentésén kívül külön megenliténdő a főkapitány azon bejelentése, hogy a veszett ebek által okozott ebarások megakadályozása céljából minden intézkedés megtörtént, az ebzárlat április közepéig meghosszabbított, a lakosság falragaszokon és a rendőrök által kihirdetett figyelmeztető felhívásokkal az ebeknek szigorú büntetés terhe alatt zár alatti tartására felhivatott.

A tiszti főorvos jelentése a következő: Városunk egészségi állapota az elmúlt február hónap kedvező volt. Fertőző betegségek csak szórványosan mutatkoztak és pedig vörheny 7, diphtéria 7 esetben, egy halálózással, kanyaró és hörkhurut 5—5, typhus 1 esetben. Haláleset előfor-

dult a város területén 49, a közkórházban 15, továbbá 3 halvaazulás. Ezekből r. kath. 28, g. kel. 25, református 7, evangélikus 3, izraelita 3 és gör. kath. 1. Tüdőgümőkórban elhalt 11.

A közkórházban ápolás alatt maradt január hó végével 350 férfi és 120 nő, felvétetett febtuár folyamán 272 férfi 97 nő; az összes fogyaték leaszámításával ápolás alatt maradt 318 férfi és 123 nő.

Az élelmiszter vizsgáló állomások 9 átadott 42 tejminta; kifogásolatot 9 tejminta lefőlézés miatt, 3 vizezés miatt.

Végül jelentem, hogy a belgrádi hólyagos himlétesetek miatt a Belgrádból érkező utasok orvosi megvizsgálása el-tendeltetett.

A „D.M.K.E.” március 15-iki ünnepélye.

A március 15-iki ünnepély rendezését ez évben a DMKE, ujvidéki fiókja vette kézbe ezuttal első ízben, mert ezideig a magyar Dalárda vagy a magyar Casino állt a rendezés élén. Kétségtelen, hogy eme közművelődési egyület egy társadalmi vagy hazafias ünnepély rendezésére jogosítottak és hivatottak el lehet sőt kell is ismerni, s ha az ünnepség eme kereteket túl nem nőtte volna, csak elismeréssel kellene megemlékeznünk az egyesület fáradozásairól. Ezuttal azonban a *dr. Vass János* főgimn. tanár által tartott ünnepi beszéd — anélkül, hogy annak részleteire rátérni óhajtánánk — már túllépte a társadalmi vagy hazafias ünnepség kereteit, s eme tisztán társadalmi jellegű ünnepség alkalmából a napi politikát is olykép érintette, melynek kinos hatása már a beszéd alatt is — a közönség egy részében kifejezésre jutott. Bár el nem vitatjuk, hogy a 48-as érzelmű polgárok óriási lelkesedéssel kísérték a napi politikába belevágó fejtegetéseket. Hisz ez ellen nem is lehetne kifogást tenni, ha a függetlenségi kör rendezi az ünnepséget, vagy ha egyenesen ki van tüntetve a falragaszokon is, hogy az ünnepély a 48-as érzelmű polgárság részére rendeztetik, de a midőn ott minden pártállású része a társadalomnak megjelenik, bizonyára nem volt szerencsés gondolat a napi politikát érinteni, s ezáltal a politikai szenvedélyeket felidézni. Mi mindenki politikai meggyőződését tiszteletben tartjuk, s senkitől ezt a jogát

el nem vitatjuk, hogy ebbeli nézetének ott ahol annak helye van, kifejezést is adjon, erre való a pártgyűlések, politikai meetingek stb. stb. De azt már csak el kell ismerni minden elfogadatlannal embernek, hogy akkor a midőn hazafias ünnepléjé jelszava alatt egy társadalmi estélyt rendeznek, nem lehet alkalom arra, hogy a napi politika, sőt mondjuk ki egyenesen a kormánypolitika bírálat tárgyává tétessék. Ettől az incidenstől eltekintve, az estély, mely iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg, jól sikerült. Igen sokan voltak jelen. A szereplők valamennyien kitűnően állottak meg helyüket. Különösen elismeréssel adózunk *Császár Gyula* főgimn. tanár urnak, aki nagy hatással szavaltva „Knyaz Potemkin” c. költeményt, *Móka László* kir. tsvéki jegyző urnak, aki *Molnár Mancika* urleány zongorakísérete mellett művésziessé elszavaltva „A vén cigány” c. melodrámat és *Regényi Kálmán* urnak, ki ritka zenei talentummal, zongorakíséret mellett kurdalokat játszott a hegedűn. A zongora kíséret különösen felűnt a műfőrtől közönségre, s *Molnár Mancika* nagy zenei képzettsége, a kitűnő mesternő Dörner né zongoraművésznő által nyert jeles kikapcsolásának fényes bizonyítéka.

Kinetofon Ujvidéken.

Edison szenzációs találmánya a fővárosban és több vidéki városban bemutatott kinetofon vándorútjában hozzánk is elérkezett. Jövetelét nem előzte meg nagy reklám, mégis a közönség érdeklődése, sőt izgatottsága élénk tanúságot szolgáltatott amellett, hogy az APOLLO r-t. a közölségnek felelt meg, amikor még anyagi áldozatok árán is Ujvidék közönségének alkalmat adott, hogy ezzel a korszakalkott találmánnyal, mely tökéletesítése esetén forradalmat jelent a mozi és a színház világban — megismerkedjék.

Beszélő mozi! Képek, melyek nemcsak mozognak, de beszélnek is! A közönség vegyes érzelmelek fogadta a kinetofon produkciót, voltak akik többet vártak tőle, de — el kell ismerni — hogy különösen a hozzáfértek közül a legtöbbben el voltak ragadtatva, s teljesen méltányolni tudták azt a nagy haladást, melyet ez az óriási találmány a művészet terén jelent. Igaz a kinetofon még a mai alakjában sem a tökéletes beszélő mozi, de már igen közel áll hozzá, helyéül közel valójában az is, ha beszámítjuk, hogy vidékre a képek és a gramofonlemezek már eléggé lehasznált állapotban kerülnek, s így a produkció nem lehet olyan tökéletes, mint a fővárosban, hol

csak az eszközök még kevésbé lehasználtak — mindazonáltal a képek és a beszéd illetve ezek közötti kapcsolat megközelíti a tökéleteset, sőt hangszer és karének hangjainál az illuzió tökéletes. A szöveg, a francia konferenciát eltekintve, angol illetve amerikai — s így a hatály rovására meg az is, hogy a szöveget — mely gramofonból ugyis nehezebben érthető, nagyon kevesen értik.

Az előadásokat mindkét este telt ház nézte végig, a közönség hálás volt az APOLLO iránt, hogy mindenesetre alkalmat adott a kinetofon megismerésére, de hogy a kinetofon állandó közönségre számíthatson, ahhoz még haladnia kell a tökély útján.

HIREK.

Március 15. A helybeli kir. kath. főgimnázium, a kereskedelmi iskola, valamint a polgári fiú- és leányiskolák ifjúsága vasárnap d. e. együttesen ünnepelte a márciusi napok emlékeit a Kovács-szálló nagytermében. A műsor pontjai közül különösen kiemelkedett *Bezzegh Gyula* polg. isk. tanár alkalmi beszéde, melyel óriási hatást keltett. *Bakonyi Babi* szaválása is nagy tetszést és sok tapsot váltott ki. Hazafias szavaltok, az ének- és a főgimnáziumi ifj. zenekar meglepően szép produkciói tették kedveltebbé a szép ünnepet, amelyert meleg elismeréssel és lelkes tapsal adozott az egybegyűjt nagy számú közönség.

Cataran feje. Cataran fejére 30,000 koronát tűzött ki az igazságügyminiszter. Aki a pokolgépés merénylőt kézrekeríti elég nagy jutalomban részesül.

Ujvidék szab. kir. városának a szarvasmarha-, sertés- és juhtenyésztésről szóló módosított szabályrendeletét a földm. miniszter jóváhagyta.

Ősszegett lamunkás. A Ciotek-fele uradalom futaki erdőt a helybeli Wolf és Tröstler cég bérlé. A fakereskedő cég most irtja az erdőt. A fátuskokat lőporral robbantják. Ezzel a munkával volt elfoglalva Boros András helybeli földmunkás. A kifut tuskóba akarta ütenni a tenyérben tartott puskaport, amikor az egy odapattant szikrátt felrobbant. A robbanás összegette a munkás kezét, arcát. Súlyos égési sebeivel bevitték a városi kórházba.

Az új választótörvény és az elemi iskolák hatodik osztályának záróvizsgálása. Az új választójogi törvény tudvalevőleg a választói jogosultság egyik keltője gyanúnt az elemi iskola VI. osztályáról szóló bizonyítvány felmutatását köti ki. Ennek folytán a VI. osztály vizsgálja tárgyában egész új rendszert léptet életbe a kultuszminiszter. Egyes iskolakörzetek alakítását rendelté el s minden ilyen körzetben egy kirendelt iskolafelügyelő, rendszerint nyugalmazott vagy hosszabb ideje szolgáló tanító, vagy tanár jelenlétében teszik le a folyó tanévtől kezdve a záróvizsgát a VI. osztály növendékei. A bácsodrogmezei iskolakörzetek megalakítását, a beérkezett jelentések alapján most doigznak a zombori tanfelügyelőségben. Egy járásban több iskolakörzet is lesz.

A dunaí fahíd beállítása. Ha az idő kedvez, akkor a jövő héten újra előkerülnek a pontonok és hamarosan beállítják a fahidat. Ezzel helyreáll a Pétervárad és Ujvidék közti fennálló forgalom, mely a téli évtől alatt a vasúti hídra terelődött.

Társaskirándulás Olasz- és Törökországba. A „Délividéki Kárpát-Egyesület” Temesvárról, f. évi május hó 24-től június hó 5-ig, társaskirándulást rendez Olaszországba. Résztételi díj 300 korona. Június hó 27-től július hó 7-ig, Konstantinápolyba. Résztételi díj 250 korona. A kiránduláson nem egyesületi tagok is részt vehetnek. Részletes programmal — díjmentesen — készséggel az egyesület Elnöksége, Temesvár főposta.

Holdfogyatkozás. E hó 12-én csütörtök reggel egy órától negyed öt óráig tartott részleges holdfogyatkozás volt, amely a borult időben nem igen látszott.

APOLLO mozgó. Szerdán és ma csütörtökön meg látható „A veréb” c. szenzációs artistatörténet 4 felv., 1300 m. hosszú, *Mlle Poiraire* híres francia művésznővel a főszerepben. — Péntek, szombat és vasárnap mutatja be az APOLLO „A rablélek” című érdekfeszítő drámat, melynek főszerepét *Fedák Sári* és *Thury Elemer* színészjátszgatja, akit közönségünk tavalyi alakítására már előnyösen ismer, játszzák. — A sétatéri TIVOLI színházban vasárnap színtre került a „*Dönősen a sors*” című 2 felvonásos szenzációs dráma, melyet kisértő műsor keretében.

A folyóhajózás kezdte. A cs. kir. szab. Dunagőzhajózás Társaság közli, hogy a Bécs — Zimony — Orsova — Galac közötti vonalon, továbbá a Dráván és a Tiszán a személyszállítás a következő napokon kezd meg. Első menet Budapestről Zimonyba március 21-én; Zimonyból Budapestre március 23-án; Zimonyból Orsovara március 13-án, Orsováról Zimonyba március 15-én, Orsováról Galacra március 13-án, Galacról Orsovara március 15-én, Budapestről Mohácsra március 14-én, Mohácsról Budapestre március 15-én, Zimonyból Szegedre március 15-én, Szegedről Zimonyba március 18., Zimonyból Szalkamen — Títele március 15-én, Títeleből Szalkamen — Zimonyba március 16-án.

Oráció a titeli fogszolgábrónak. A titeli gazdák lelkes orációban részesítették népszerű és köztiszteletben álló fogszolgábrónkat. A gazdasági egylet díszelnöke választották Szemző fogszolgábrót és Zalkó úr. képviselőt. Szemzőnek a napokban adták át a díszesen kiállított oklevelet, mely alkalommal Semid elnök és Stefan titkár szívből fakadó szép beszéddel fejezték ki a járás vezetője iránt érzett meleg szeretetet és tiszteletet.

Nincs nyul. A bácskai uradalmakról levert híreket kapnak a nyulvádlások. A vadászati tilalom ideje alatt ugyanis pusztító kár lepté meg a fúrge ki mezei vadakat s mindenféle arat a természetes halál közlítettik. A veszedelmes betegség, a májnéptel (distoma hepaticum), melynek apró fergőcskéik a látható bacilusai, előidezője pedig a hosszú kemény tél volt.

Mit tanultunk a polgári leányiskolában. A hivatalos nap vasárnap száma 36 oldalon keresztül küli a kultuszminiszter rendelkezését a polgári leányiskolák tanítás teréről. Ez a rendelkezés részletes utasításokat tartalmaz a gróf Zichy János volt kultuszminiszter által 1908-ban kidöntött tanterv végrehajtásáról. Az utasítások különbözően kiemelik azt, hogy a polgári iskola általános művelő jellegű a gyakorlatiasággal kell összeegyeztetni. Epen ezért nagy súlyt helyez a gyakorlati tárgyak tanítására. A magyar irodalom tanításánál az újabb irók közül Herceg Ferencet, Kiss Józsefet, Szabolcska Mihályt, Kozma Andrást és Vargha Gyulát említi tel. A főzés tanításánál hangsúlyozza, hogy ahol csak lehet, a növendékek gyakorlatiasan tanulja meg a főzést és „magá fogja meg a főzőkanalat”. Az idegen nyelvek közül különösen a német nyelv tanítását szorgalmazza.

Löwy Máttyás

divatáruházának TAVASZI UJDONSÁGAI

megérkeztek, a legnagyobb választékban kaphatók és a tisztelt vevőközönségnek

bármikor készséggel bemutatnának.

